

Nisan 2025

YÖNETİCİLERİN ESG KONULARINDAN DOĞABİLECEK SORUMLULUĞU

(Bu makale 7 Nisan 2025 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Nasıl Bir Ekonomi Gazetesindeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ESG) kapsamındaki faaliyetleri son yıllarda başta Avrupa olmak üzere dünya genelinde ve ülkemizde hızla önem kazanıyor. Bunun temel nedeni, şirketlerin içinde buldukları çevre ve toplumun menfaatlerini dikkate alarak varlıklarını sürdürmeleri gerektiği görüşünün gittikçe yaygınlık kazanması. Dolayısıyla şirketlerin yalnızca pay sahiplerinin menfaatlerine göre hareket etmesi anlayışı git gide geri planda kalıyor. Avrupa Birliği de bu yeni yaklaşım doğrultusunda, bu alanda hızla düzenlemeler yaparak şirketlere birçok yükümlülük getiriyor. Şirket yöneticilerinin ESG kapsamındaki sorumluluğu, bu yeni hukuki alanın doğurduğu önemli konulardan biri olarak karşımıza çıkıyor.

Hukukumuzda, şirket yöneticilerinin ESG sorumlulukları doğrudan düzenlenmiyor. Bu nedenle şirket yöneticilerinin ESG konularından ne ölçüde sorumlu tutulacağı, yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin genel düzenleme olan "özen yükümlülüğü" kapsamında ele alınıyor. Türk Ticaret Kanunu'na göre yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli diğer kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek ile yükümlü kılınıyor. Kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal eden yöneticiler şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu oluyor. Bu kapsamda, diğer konularda olduğu gibi ESG konularında da tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket ettikleri ve şirket menfaatlerini gözettikleri sürece yöneticiler sorumluluklarını yerine getirmiş olacak.

Tedbirli yönetici ölçüsü, konuyla ilgili gerekli araştırmaları yaparak, ilgililerden bilgi temin ederek "business judgement rule" çerçevesinde karar vermeye dayanıyor. Şirket menfaatinin kapsamı konusunda ise tartışmalar bulunuyor. Çünkü; belirttiğimiz gibi, şirket menfaatinin yalnızca pay sahiplerinin menfaati olmadığı, çalışanlar, şirketin faaliyet gösterdiği çevrede yaşayanlar gibi diğer menfaat sahiplerinin de dikkate alınması gerektiği görüşü yaygınlaşıyor. Peki menfaatler çatışırsa yöneticiler ne yapmalı? Bu konuda mevzuatımızda özel bir düzenleme yer almıyor. Fakat Türk Ticaret Kanunu'na göre genel bir kural olarak yönetim kurulunun anonim şirketin temel yapısına uymayan, sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin haklarını ihlal eden kararları geçersiz sayılıyor. Dolayısıyla her ne kadar diğer menfaat sahiplerinin menfaatlerinin de gözetilmesi görüşü yaygınlaşsa da şirketlerin temel amacı kar elde etmek olduğundan yöneticilerin ESG konularında karar alırken şirketler hukukunun temel ilkeleri kapsamında şirketin menfaatlerini göz ardı etmemeleri gerekiyor.

Ayrıca, yöneticilerin şirket menfaatlerini gözetirken şirketin kendine özgü özelliklerini dikkate alarak karar vermeleri gerekiyor. Şirketin faaliyet alanı, bulunduğu çevre, tabii olduğu mevzuat dikkate alınmalı. Örneğin büyük çaplı bir enerji şirketinin yöneticilerinin, hizmet sektöründeki bir KOBİ'nin yöneticilerine kıyasla ESG konularında daha çok hassasiyet göstermesi bekleniyor.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Öte yandan, mevzuatımız belirli nitelikleri taşıyan şirketler için zorunlu ESG raporlamaları yükümlülüğü getiriyor. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun 1 Ocak 2024'te yürürlüğe giren kurul kararına göre; bankaların yanı sıra art arda iki raporlama döneminde (i) 500 milyon TL aktif toplamı, (ii) 1 milyar TL net satış hasılatı ve (iii) 250 çalışan koşullarından en az iki tanesini aşan şirketler, sürdürülebilirlik raporlarının hazırlanmasında TSRS 1 ve TSRS 2'yi uygulamak zorunda. TSRS 1, sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgilerin açıklanmasına ilişkin genel hükümleri içerirken TSRS 2 iklimle ilgili açıklamaları konu ediniyor. Kapsama giren şirketlerin yöneticilerinin, özen yükümlülükleri kapsamında, söz konusu standartlara uygun sürdürülebilirlik raporlarının hazırlanmasını gözetmesi gerekiyor.

ESG konularında halka açık şirketlere getirilen "Uy ya da Açıkla" yükümlülüklerini de düşündüğümüzde ülkemiz mevzuatında Avrupa Birliği'nin bu konudaki çalışmalarının takip edildiği görülüyor. Her ne kadar AB mevzuatında dahi yöneticilerin ESG sorumluluğuna ilişkin doğrudan yükümlülükler getirilmemiş olsa da ilerleyen süreçte bu konularda emredici kurullarla karşılaşabiliriz. Emredici düzenlemeler olmasa bile şirketler iç düzenlemelerinde ESG konularında bir şirket politikası oluşturarak yöneticilerin bu konulardaki sorumluluklarını daha açık şekilde belirleyebilirler. Özellikle enerji, üretim, teknoloji ve finans gibi alanlarda faaliyet gösteren şirketlerin bu yönde iç düzenlemeler yapmaları faydalı olacaktır.

Av. Zeynep Ceren Bayram'ın katkılarıyla hazırlanmıştır.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr